

[Himmelstrup.]

altsaa dette, at Tabet dels fremtræder som positivt afskrevet Behæftelser — en Tredieprioritet er afskrevet —, dels som direkte Tilskud. Ærede Medlemmer vil maaske huske, at paa Tillægsbevillingsloven for 1935—36 blev der ydet Kaas Fabrikker et direkte Tilskud paa 106 000 Kr., og ogsaa i indeværende Regnskabsaar er der allerede ydet et Tilskud paa 43 000 Kr. Desuden er der eftergivet Renter, saaledes at de 503 000 Kr. altsaa skulde udgøre Statens, Erhvervenes Laanefonds, foreløbige Tab i Engagementet med denne Virksomhed.

Jeg sagde før, at Fabrikken ogsaa havde en særlig Stilling derved, at der i de to sidst afsluttede Handelsaftaler med Tyskland er Bestemmelser, som tager direkte Sigte paa at stive denne Virksomhed af. Forholdet er jo dette, at Forbruget af Briketter her i Landet, som tidligere var betydeligt større, end det utvivlsomt er nu, blev tilfredsstillet ved en Import udefra, fra Tyskland, af Brunkulsbriketter. Importen har været ikke ubetydelig. I 1926 androg den samlede Import fra Tyskland af Brunkulsbriketter 452 000 Tons, men saa var Kvantummet faldende gennem de følgende Aar. Saa vidt jeg ved, har den højtærede Finansminister været inde paa, at nu kunde det vist være nok, nu maatte man vist hellere se at faa likvideret denne Virksomhed. I Foraaret 1935 var Finansministeren sikkert indstillet paa, at man nu utvivlsomt hellere maatte lade Virksomheden træde i Likvidation, men der blev af det offentlige, af Erhvervenes Laanefond med Støtte fra Finansudvalgets Flertal skudt yderligere Beløb ind i denne Virksomhed, og Grunden hertil var utvivlsomt for en meget væsentlig Del den, at i den dansk-tyske Handelsoverenskomst for 1935 fikserede man det Beløb, der skulde stilles til Raadighed til Indkøb af tyske Brunkulsbriketter, til et saa lavt Beløb, at det kun svarede til en Import af ca. 100 000 t, altsaa mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{5}$ af det, Importen havde været oppe paa ganske faa Aar tidligere; endvidere blev Forholdet, saa vidt Offentligheden ved, tilrettelagt saaledes, at disse tyske Brunkulsbriketter ikke maatte faktureres til dansk Station, der laa Norden for Linien Kolding—Esbjerg. Dette vil jo praktisk talt sige, at hele Nordjyllands og Midtjyllands Forbrug skulde være forbeholdt den af Staten finansierede Briketfabrik. Disse Bestemmelser blev fornyet i den dansk-tyske Handelsoverenskomst for 1936 og tilmed yderligere skærpet saadan, at den Import af tyske Briketter, som kunde tilføres Landet som Helhed, blev

nedsat fra 100 000 t til 70 000 t, og den Bestemmelse, som skulde sikre Kaas Briketfabriks Marked i det nordlige Jylland: at de paagældende tyske Briketter ikke maatte faktureres til Stationer, der laa Norden for Linien Kolding—Esbjerg, blev opretholdt.

Jeg ved ikke, hvorledes Forholdet er i Øjeblikket, men jeg vil gerne spørge den højtærede Handelsminister, om han ikke kan meddele os, hvorvidt der i den nu afsluttede dansk-tyske Handelsoverenskomst findes tilsvarende Bestemmelser. Jeg føler mig ganske overbevist om, at Følgen af disse forskellige Bestemmelser har været, at Briketter har været betydelig dyrere i Nordjylland i de Egne, der har været henvist til at tage deres Forbrug fra den af Staten finansierede og i Virkeligheden ogsaa af Staten ledede Fabrik, end den Pris, som betales for de tyske Briketter.

Dette er den ene Side af Sagen. Den anden Side af Sagen er det overmaade betænkelige, som ligger i, at vi ud fra et Hensyn som det, der ligger til Grund for Statens Forhold til denne Fabrik, beskærer vor Import fra Tyskland her til Landet af en Vare, der hidtil alene er blevet indført fra Tyskland. Naar man ved, at den tyske Villighed til at tage Landbrugsprodukter her fra Danmark jo — ogsaa i tidligere Aar, men i endnu mere udpræget Grad i det Aar, vi nu er inde i — er afhængig af og gjort bestemt af den Indførsel, der finder Sted af tyske Varer, saa kan man ikke andet end tænke, at det dog vistnok er overmaade dyrt at opretholde en Virksomhed som den, der her er Tale om, baade naar man tager Hensyn til de direkte Tab og den direkte økonomiske Indsats, der maa gøres fra Statens Side for at holde denne Virksomhed i Gang, og til de indirekte Virkninger, som dette Forhold medfører i det dansk-tyske Handelsmellemløbet.

Hvad det beskæftigelsesmæssige angaar, kan man naturligvis ikke bestride, at det spiller en vis Rolle, men den beskæftigelsesmæssige Betydning er jo alligevel forholdsvis beskedne. Efter de Oplysninger, der foreligger fra forskellig Side, dels for Finansudvalget, dels andetsteds, først og fremmest gennem et Interview, som et af Bestyrelsens Medlemmer i Maj Maaned 1936 gav „Berlingske Tidende“, saa beskæftigedes der gennemsnitlig om Vinteren kun et halvt Hundrede Mand og om Sommeren gennemsnitlig 100 Mand oppe i denne kombinerede Briket- og Tørvefabrik, maaske lidt mere i den rigtige Sæson. Det er altsaa forholdsvis beskedne Beskæftigelsesmuligheder, der lig-